

AGNIESZKA OWCZAREK*

Współpraca gminy Uniejów i parafialnego stowarzyszenia „Spycimierskie Boże Ciało” z włoskim stowarzyszeniem „InfiorItalia” i jej znaczenie w kontekście spycimierskiej drogi do UNESCO

STRESZCZENIE | Koniec roku 2021 zapisał się w sposób szczególny w historii Spycimierza – 16 grudnia w Paryżu spycimierskie i opolskie kwietne dywany, układowane na procesję Bożego Ciała, zostały oficjalnie wpisane na *Listę reprezentatywną niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości UNESCO*. Istotną rolę na drodze tych starań odegrało włoskie Stowarzyszenie „InfiorItalia”, z którym Spycimierz współpracuje od blisko dekady. Okoliczność wpisu na światową listę oraz jubileusz 20-lecia „InfiorItalii” przypadający na rok 2022 skłaniają do opisanie współpracy między gminą Uniejów, stowarzyszeniem spycimierskim i „InfiorItalia”, którą dziś można nazwać przyjaźnią, a także do scharakteryzowania po krótko obszaru działalności włoskiego stowarzyszenia oraz roli, jaką ono odegrało w kontekście spycimierskiej drogi do wpisu na listę niematerialnego dziedzictwa UNESCO.

SŁOWA KLUCZOWE | stowarzyszenie „InfiorItalia”, Spycimierz, kwietne dywany, Boże Ciało, UNESCO

Cooperation of Uniejów municipality and “Spycimierz Corpus Christi” association with italian “InfiorItalia” association and its role in the road to UNESCO list

SUMMARY | The end of the year 2021 has a special place in the history of Spycimierz – on 16th December in Paris the Spycimierz and Opole flower carpets prepared for the Corpus Christi procession were officially entered on the UNESCO

* Agnieszka Owczarek, mgr, absolwentka Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Filologii Romańskiej; Urząd Miasta w Uniejowie, Dział Promocji, ul. bł. Bogumiła 13, 99-210 Uniejów; e-mail: agnieszka.owczarek@uniejow.pl

Received: 15.04.2022. Accepted: 1.07.2022. Published: 15.09.2022.

representative list of intangible cultural heritage of humanity. The Italian “InforItalia” Association, with which Spycimierz has been cooperating for nearly a decade, has had a major role in this achievement. As in 2022 InforItalia celebrates the 20th anniversary of its existence, it is a good occasion to describe the cooperation between the Italian and Spycimierz associations and to highlight the field of “InforItalia’s” activity as well as its role in the efforts to have the Spycimierz tradition entered on the UNESCO list.

KEYWORDS | “InforItalia” association, Spycimierz, flower carpets, Corpus Christi, UNESCO

Wstęp

Związki polsko-włoskie przez wieki kształtowały historię, naukę, kulturę, sztukę literaturę i społeczeństwa obu krajów, tworząc pewnego rodzaju bliskość kulturową. Zwiedzając włoskie zabytki, nie trudno trafić na polskie wątki, podobnie słuchając opowieści Włochów czy choćby ich hymnu narodowego. Analogicznie zresztą dzieje się w odniesieniu do włoskiej spuścizny w Polsce. H. Sienkiewicz ujął tę kwestię następująco: „Każdy człowiek ma dwie ojczyzny: jedną swoją, najbliższą, drugą Włochy”¹.

Wzajemne relacje zacieśniała także postać i działalność Jana Pawła II, który wskazywał na charakterystyczne dla całej Europy, chrześcijańskie dziedzictwo kulturowe: „Nie ulega wątpliwości, że w złożonej historii Europy chrześcijaństwo stanowi element kluczowy i decydujący, oparty na solidnym fundamencie tradycji klasycznej i ulegający w kolejnych wiekach wielorakim wpływom różnych nurtów etniczno-kulturowych”². Innymi słowy Europa powinna uznać rzeczywistość historyczno-kulturową, która kształtuje teraźniejszość i stanowi źródło tożsamości wszystkich Europejczyków.

W istocie, właśnie na gruncie chrześcijańskim wyrosła tradycja układania kwietnych dywanów na święto Bożego Ciała, która połączyła Parafialne Stowarzyszenie „Spycimierskie Boże Ciało” i Włoskie Stowarzyszenie Infiorat³ Artystycznych „InforItalia”. Co więcej, mimo braku dostępnych źródeł

1 H. Sienkiewicz, *Na jasnym brzegu, Nowele*, wyd. Gebethner i Wolff, Warszawa 1905, s. 33.

2 Jan Paweł II, *List Apostolski. Motu Proprio. Gloryfikacja w Kościele*, <https://www.karmel.pl/gloryfikacja-w-kościele>, [dostęp: 30.06.2022].

3 Termin *infiorata* oznacza upiększenie kościołów i dróg do niego wiodących poprzez ułożenie dywanów z kwiatów z okazji świąt i uroczystości religijnych ze szczególnym

traktujących o genezie kwiatnych dywanów na terenie Spycimierza, z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, że tradycja praktykowana w Spycimierzu przywędrowała na polskie ziemie właśnie z Włoch i zakorzeniła się na stałe stanowiąc ważny element kultury lokalnej społeczności oraz gminy⁴.

Dbłość i troska o kultywowanie tego zwyczaju doprowadziły pod koniec 2021 r. do uzyskania przez spycimierzan wpisu na *Listę reprezentatywną niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości* UNESCO⁵. To ogromny sukces i wielkie wyróżnienie dla lokalnej społeczności oraz uhonorowanie jej długoletnich wysiłków i zaangażowania w proces aplikacyjny.

W pielęgnowaniu tradycji niezwykle rolę pełnią kontakty z innymi kulturami, praktykującymi podobne obyczaje, takimi jak włoska „InfiOrItalia”. Przeglądając kilkuletnie kalendarium współpracy polsko-włoskiej nie sposób wymienić wszystkie wspólne przedsięwzięcia. Należy jednak podkreślić, że relacja ta od samego początku nie ograniczała się jedynie do woli współdziałania, lecz przełożyła się na konkretne, realnie podejmowane przez mieszkańców obu krajów, inicjatywy.

Na efektywną współpracę wpłynęło kilka czynników. W pierwszej kolejności należy podkreślić otwartość mieszkańców gminy Uniejów i parafii Spycimierz na Włochów, która ma swoje niemal historyczne uzasadnienie. W czasie pontyfikatu Jana Pawła II pochodzący ze Spycimierza ksiądz jezuita Florian Pełka trafił do Watykanu, gdzie został dziennikarzem i reporterem, a następnie kierownikiem polskiej sekcji Radia Watykańskiego. Pracował on także na rzecz papieża. Ojciec Florian brał udział w obsłudze pielgrzymek do Polski, organizował przyjazdy wycieczek z Włoch i pomagał w pielgrzymkach mieszkańców miasta, i gminy Uniejów do Watykanu. Dzięki jego staraniom Stolica Apostolska podarowała rodzinnej parafii jezuity kamienie węgielne pod budowę kościoła w Spycimierzu oraz marmurowe popiersie papieża Polaka – dzieło włoskiego artysty Albino Sirsi. Mieszkańcy Spycimierza żywią

---

uwzględnieniem uroczystości Bożego Ciała. *InfiOrata czyli kwiatowe Boże Ciało we Włoszech*, <https://www.forumkwiatowe.pl/infiOrata-czyli-kwiatowe-boze-cialo-we-wloszech> [dostęp: 30.06.2022].

4 Za najdalej sięgający wstecz przekaz należy uznać legendę o pojawieniu się tego zwyczaju wraz z powrotem żołnierzy napoleońskich do swej rodzinnej wsi. Mieli oni zaobserwować podobne zwyczaje w Europie i przeszczepić je na grunt polski. *Historia > Dywany kwiatowe na procesję Bożego Ciała w Spycimierzu*, <https://spycimierskiebozeczialo.pl/pl/tradycja/historia>, [dostęp: 30.06.2022]

5 *Decision of the Intergovernmental Committee 16.com 8b.33*, <https://ich.unesco.org/en/Decisions/16.COM/8.b.33> [dostęp: 30.06.2022].

dużą sympatię dla narodu włoskiego, nic więc dziwnego, że pojawienie się Włochów, hołdujących tej samej tradycji, spotkało się z dużą życzliwością⁶.

Umocnieniu relacji polsko-włoskich sprzyjał także samorząd uniejowski. Wiele działań związanych z kultywowaniem tradycji, prowadzeniem dialogu międzynarodowego oraz realizacją projektów, wyjazdów, seminariów, konsultacji społecznych itp. było podejmowanych z inicjatywy i przy całkowitym wsparciu burmistrza gminy Uniejów – Józefa Kaczmarka. W razie potrzeby Spycimierz może liczyć na fachową pomoc, oddelegowanych urzędników, w przygotowaniu wniosków czy też na wsparcie finansowe przy realizacji kwiatowych przedsięwzięć.

Przede wszystkim jednak kluczem udanej współpracy jest posiadanie wspólnych celów i konsekwentne dążenie do ich realizacji. W przypadku Spycimierza otwartość oraz wymiana doświadczeń i dobrych praktyk okazała się bardzo cenna w staraniach o wpis na listę krajową, a następnie światową, niematerialnego dziedzictwa.

Charakterystyka i obszar działania „InfiorItaliai”

„InfiorItalia” to stowarzyszenie o charakterze wolontariackim, powołane do promowania tradycji i wiedzy na temat *infiorat*, czyli tradycji kwietnych dywanów we Włoszech oraz na świecie. Instytucja ta powstała na drodze zrzeszenia się i współpracy 19 lokalnych stowarzyszeń kwiatowych⁷. Pierwszą okazją do wspólnego spotkania był festiwal kwiatowy zorganizowany w 2002 r. w miejscowości Poggio Moiano (ok. 60 km od Rzymu). Jeszcze tego samego roku, przedstawiciele lokalnych stowarzyszeń spotkali się w Alatri (ok. 90 km od Rzymu), gdzie ukonstytuowali *Associazione Nazionale delle Infiorate Artistiche* (Krajowe Stowarzyszenie Infiorat Artystycznych) „InfiorItalia”. Od początku istnienia na czele stowarzyszenia

6 Konsultacje z M. Pełką – prezeską Parafialnego Stowarzyszenia „Spycimierskie Boże Ciało”.

7 W pierwotny skład „InfiorItaliai” weszły następujące stowarzyszenia włoskie: Pro Loco di Genazzano, Cirolò Giovane Ranzi – Pietra Ligure, Pro Loco di Brugnato, Pro Loco di Castelraimondo, Porta d’Arce di Rieti, Maestri Infioratori Fabrianesi, Le vie dei colori – San Valentino Torio, I colori dell’arobaleno di Gambatesa, Pro Loco di Cusano Mutri, Pro Loco di Poggio Moiano, Terziere Casalino di Città della Pieve, A.C.T.A. di Alatri, Pro loco di Pisoniano, Infioratori di Ortezzano, Pro loco di Fucecchio, Pro loco di Vignanello, Pro loco di Colleparado, “Infiorata di Cervaro” di Cervaro, Infioratori Camaioresi di Camaioere.

stoi prezes Andrea Melilli oraz wiceprezes Fausto Sabellico. Inicjatywa założycieli uzyskała szerokie poparcie i stowarzyszenie zaczęło bardzo szybko się rozwijać. Aktualnie zrzesza ono 32 podmioty we Włoszech i na świecie i wciąż się rozrasta⁸.

W 2005 r. „InfiorItalia” zainicjowała utworzenie Krajowego Stowarzyszenia „Città dell’Infiolata”, podmiotu powiązanego z projektem marketingu terytorialnego RES TIPICA-ANCI (Krajowego Stowarzyszenia Gmin Włoskich), który skupia wszystkie stowarzyszenia ukierunkowane na kultywowanie, ochronę i umacnianie dziedzictwa kulturowego, terytorialnego, kulinarnego i winnego. Organizacja ta wspiera także „InfiorItalię” w promowaniu włoskiej tradycji kwiatowej. Obecnie przewodniczy mu burmistrz miejscowości Genazzano – Fabio Ascenzi, który wraz z „InfiorItalią” realizuje różne projekty o charakterze krajowym i międzynarodowym. Można przyjąć, że „InfiorItalia” stanowi integralną część międzynarodowej koordynacji, która zarządza projektami w zakresie ulotnej⁹ sztuki układania kwiatnych dywanów, czego przykładem jest ogólnoświatowy projekt Camino de Santiago realizowany w Hiszpanii w 2021 r. Sukces przedsięwzięcia sprawił, że stowarzyszenie pragnie ambitnie ująć w sieć wszystkie lokalizacje, kultywujące tradycję usypywania kwiatnych dywanów¹⁰.

W 2015 r. „InfiorItalia” odegrała kluczową rolę w organizacji V Międzynarodowego Kongresu Sztuki Ulotnej w Rzymie¹¹. Stowarzyszenie objęło

---

8 Konsultacja z A. Melilli, prezesem stowarzyszenia „InfiorItalia”.

9 Układanie kwiatnych dywanów klasyfikuje się jako rodzaj sztuki ulotnej lub efemerycznej o estetycznym wyrazie tymczasowego trwania. Pojęcie „efemeryczny” pochodzi od greckiego ἐφήμερος (ephēmeros), co oznacza „jeden dzień”. Sztuka efemeryczna wykorzystuje jako obiekt artystyczny przemijanie, wyrażając emocje, które pojawiają się naturalnie, gdy obserwuje się lub czuje coś pięknego, znikają na zawsze, pozostawiając tylko wspomnienie. *Czym jest sztuka efemeryczna*, <https://pl.about-meaning.com/11035052-ephemeral-art-meaning> [dostęp: 30.06.2022].

10 Konsultacja z Andrea Melilli.

11 Pierwszy kongres odbył się w 2006 r. na Wyspach Kanaryjskich, potem co dwa lata organizowany był w innych miejscach. W 2012 r. do Barcelony przyjechało 29 delegacji z 500 artystami. Kongres w Rzymie w 2014 r. był trzydniową imprezą obejmującą prelekcje, warsztaty, seminaria (np.: jak zdobywać pieniądze na sztukę ulotną), konkurs układania dywanów i ceremonię wręczenia nagród. Ostatni dzień (29 czerwca) zbiegł się z uroczystością odtworzenia historycznej *infiolaty* na placu św. Piotra (organizowanej od 1625 r.). W kongresie wzięło udział 70 delegacji, 1500 artystów, ułożono 3000 m² dywanów, na które zużyto 50 000 kwiatów, 2 tony soli, 100 worków trocin słomianych. M. Bartosiak, *Pierwszy taki kongres w Polsce*, 2016, <https://archiwum.uniejow.pl/aktualnosci/pierwszy-taki-kongres-w-polsce.html> [dostęp: 30.06.2022].

wówczas przewodnictwo w Komitecie Organizacyjnym Kongresu. Wydarzenie cieszyło się największym w swej historii udziałem zagranicznych delegacji. Ulicę Via della Conciliazione i plac św. Piotra przyozdobiło ponad 50 dywanów, wpływając na wyjątkową scenerię tego miejsca.

„InfiorItalia” działa systemowo, co oznacza, że łączy kulturę, turystykę, wolontariat, społeczności, sztukę, tradycję, komunikację, kooperację, organizację i kształcenie. Są to koncepcje i terminy, które stowarzyszenie rozwija z roku na rok z wielkim zaangażowaniem i które należy przedsięwziąć każde z osobna by lepiej zrozumieć istotę stowarzyszenia¹².

Jeśli chodzi o kulturę, „InfiorItalia” wywodzi się korzeniami z chrześcijaństwa. Przyjmuje się, że pierwszą *infioratę* zorganizowano 29 czerwca 1625 r. w Watykanie z okazji uroczystości Piotra i Pawła, patronów Wiecznego Miasta. Informuje o tym włoski jezuita Giovan Battista Ferrari, który w dziele zatytułowanym: *De florum cultura*, opublikowanym w 1633 r. i ponownie wydany w 1638 r., szczegółowo opisał kwietne wydarzenie, którego pomysłodawcami byli **Benedetto Drei** (1580–1637), włoski architekt i watykański florysta oraz jego syn Pietro. Zainicjowali oni wspólnie ozdabianie kwiatowymi obrazami kościelnych liturgii, które odbywały się w Rzymie, a bezpośrednią inspirację artyści znaleźli patrząc na mozaiki, tak często zdobiące Świątynie Boże¹³.

Kwietne dywany to także manifestacja piękna. Właśnie z tego powodu są one prezentowane na międzynarodowych targach, takich jak XIX Festiwal Sztuki Sakralnej w Vicenzy, który odbywał się pod koniec 2021 r. W latach wcześniejszych kwietne dywany stanowiły tło i scenerię dla pokazów mody, projektantów światowego kalibru w Mediolanie i Rzymie¹⁴. Stowarzyszenie współpracuje także przy redagowaniu publikacji na temat kwietnych dywanów i powiązanych z nią tradycji¹⁵.

Kwietna sztuka wpisuje się w kontekst turystyczny. Wiele podejmowanych obecnie kwietnych inicjatyw za główny cel obra sobie zwiększenie ruchu

¹² Konsultacja z A. Melilli.

¹³ *L'infiorata del Corpus Domini, czyli Boże Ciało we włoskiej odsłonie*, 2020, <https://dapricena.pl/sklep/linfiorata-del-corpus-domini-czyli-boze-cialo-we-wloskiej-odslonie> [dostęp: 30.06.2022].

¹⁴ *Roma, Sfilata di moda*, 2015, <https://www.infiorata.it/2015-roma-sfilata-di-moda.html> [dostęp: 30.06.2022].

¹⁵ *Borghi Infiorati*, 2021, https://drive.google.com/drive/u/1/folders/IK9_Wj_mWu-RW4laKEd9SvXkoc3qmj76E8 [dostęp: 30.06.2022].

turystycznego¹⁶. Z tego względu organizuje się wiele jarmarków pod auspicjami „InfiorItalii”, które odnotowują dużą frekwencję. *Infioraty* stanowią tło danego wydarzenia i okazją do odkrywania i podziwiania historycznego piękna, sztuki i naturalnego bogactwa poszczególnych miejscowości. Ponadto, stowarzyszenie patronuje i bierze udział w wydarzeniach krajowych i zagranicznych, które przynoszą uczestnikom wymierne efekty w zakresie wymiany doświadczeń artystycznych dotyczących materiałów, aspektów organizacyjnych i promocji regionu. Z drugiej strony turyści i goście mają okazję podziwiać tę formę sztuki performatywnej, w której ze świeżych i suszonych kwiatów można ułożyć pachnące i barwne poziome lub pionowe dywany kwiatowe.

Stowarzyszenie wystawiało się na międzynarodowych targach turystycznych, m.in. na targach BIT w Mediolanie, które stanowią jedną z najważniejszych i najbardziej znaczących imprez o profilu handlowo-promocyjnym na rynku turystycznym¹⁷. W 2021 r. powstał pierwszy przewodnik turystyczny *Borghi Infiorati*, w którym miejscowości i kraje zrzeszone prezentują swoje historie związane z kwietnymi dywanami. Przewodnik w języku włoskim został przetłumaczony na trzy języki (angielski, hiszpański i polski), a wkrótce dołączą do nich tłumaczenia na kolejne języki: portugalski, francuski i niemiecki¹⁸.

Wszyscy artyści związani z tradycją kwietnych dywanów pracują wyłącznie jako wolontariusze. Wspólnoty układające kwietne kobierce czasem posiłkują się profesjonalnymi artystami, ale ich praca ma zawsze charakter wolontariacki. Wiąże się to z faktem, że kwietny dywan tradycyjnie jest hołdem złożonym dla Najświętszego Sakramentu, Maryi lub Świętych. Nie ma więc w nim miejsca na marketing, a zaangażowanie osób praktykujących zwyczaj nie jest postrzegane jako praca, za którą należy otrzymywać wynagrodzenie. We Włoszech wykorzystuje się także kwietne dekoracje o charakterze typowo świeckim, ale nie są one wykonywane dla własnych korzyści. Jeśli w ogóle można mówić o zyskach, chodzi raczej o wsparcie dla szczytnych przedsięwzięć. Przez lata „InfiorItalia” angażowała się np. w zbieranie środków na rzecz zalanych terenów Ligurii oraz w rozwój badań medycznych nad łuszczycą¹⁹.

16 Konsultacja z A. Melilli.

17 M. Pałach, *Informacja na temat ruchu turystycznego*, Tarnów, 2010, <https://bip.malopolska.pl> [dostęp: 30.06.2022].

18 Konsultacja z A. Melilli.

19 *Fiori contro la psoriasi*, „Corriere della sera” 2009, https://roma.corriere.it/roma/foto_del_giorno/home/09_ottobre_24/infiorata-1601913864782.shtm [dostęp: 30.06.2022].

Kultywowanie tradycji to także sposób na życie towarzyskie i wspólny rozwój. Tworzenie dzieł sztuki ulotnej angażuje całe rodziny od najmłodszych po seniorów, tak samo jak przekazywana z pokolenia na pokolenie tradycja. Kwietna sztuka nabiera roli integracyjno-socjalizacyjnej i powoli wypiera prowincjonalność, która jeszcze kilkadziesiąt lat temu charakteryzowała niewielkie włoskie miejscowości.

Włoskie *infioraty* są środkiem wyrazu artystycznego. Pod względem tematycznym są one zbieżne ze sztuką sakralną, ale sięgają też po interpretację tematów o charakterze społecznym. Pod względem technicznym Włosi stosują np. fusy po kawie do konturowania oraz pył kwiatowy, który pozwala utworzyć obraz o feerii barw i odcieni oraz niemal perfekcyjnym odwzorowaniu kolorystyki, oryginalnego obrazu. Zmielony w pył susz cechuje m.in. *infioraty* w Fabriano (ryc. 1), gdzie powstały realizacje takie jak: *Wenus* autorstwa Sandro Botticellego czy *Dama z Gronostajem* Leonardo da Vinci.

„Kunsztowne reprodukcje wykraczają tym samym poza ramy rzemiosła florystycznego; są na granicy sztuk plastycznych i florystyki, spełniając marzenia o pięknie” – mówi prezes A. Melilli²⁰.

Najstarsze ślady dokumentujące opisywaną tradycję są ściśle związane z chrześcijaństwem i wskazują na Włochy jako jej miejsce powstania. Stamtąd rozprzestrzeniła się ona niemal na całym Starym Kontynencie, a z czasem przedostała się do Ameryki Łacińskiej. Sztuka dekorowania kwietnymi obrazami znana jest także w krajach azjatyckich, ale tam ma ona zupełnie inne pochodzenie, w szczególności dywany indyjskie i tybetańskie związane są z mandalami²¹.

W kontekście kooperacji „InfiorItalia” poddała się procesowi globalizacji, a wraz z nim rozszerzyła pojęcie współpracy. Jeszcze do ubiegłego stulecia ograniczała się ona co najwyżej do współpracy między dzielnicami. Obecnie stowarzyszenie jest świadkiem krajowej i międzynarodowej współpracy między różnymi podmiotami z wielu krajów i kultur²². Nowa przestrzeń i możliwości spotkań, choćby tych multimedialnych, owocują mnożeniem się relacji oraz przenikaniem się doświadczeń, które wpływają znacząco na charakter i rozwój tej szczególnej formy sztuki artystycznej i dewocyjnej.

20 Konsultacja z A. Melilli.

21 Na podstawie prezentacji Eduardo Carbone, przedstawionej podczas III Seminarium Spycimierskiego, które odbyło się w październiku 2019 r.

22 Stowarzyszenie współpracuje z krajami: m.in. z Polską, Hiszpanią, Litwą, Niemcami, Francją, Belgią, Argentyną i Meksykiem.

Ryc. 1. Kwietny dywan ułożony przez mieszkańców Fabriano
Źródło: galeria zdjęć stowarzyszenia „InfiorItalia”

„Każdy kwiat poprzez kolor i przypisane znaczenie zawiera w sobie komunikat i niesie określone idee”²³ – podkreśla Andrea Melilli. Tak samo jest z kwietnym dywanem, który zgodnie z chrześcijańskimi korzeniami przekazuje treści przede wszystkim religijne, ale może też wyrażać niepokój, sprzeciw społeczny, czy po prostu treści uniwersalne, takie jak: pokój, braterstwo i miłość. Na potwierdzenie powyższego w miejscowości Aprilia po trzęsieniu ziemi w Amatrice powstał dywan przedstawiający dzwonnice z zegarem zatrzymanym na godzinie straszliwego wstrząsu 3:36., z myślą o Genui, po zawaleniu się mostu Morandiego stworzono obraz Chrystusa, który swymi otwartymi ramionami łączy most i obejmuje wszystkich Genuńczyków.

Te nieliczne przykłady interpretacji zagadnień bieżących powstały w geście solidarności, nadziei, skłaniając do refleksji na temat ważnych wydarzeń zwracających najwięcej uwagi. Stowarzyszenie nadawało w transmisjach telewizyjnych krajowych i zagranicznych, m.in. w Radio Vaticana i Tv Rai. Jest ono także obecne w najważniejszych kanałach przekazu, w szczególności w mediach społecznościowych takich jak Facebook, Instagram, Twitter i Youtube.

Sztuka *infioraty* wymaga wspólnoty osób, gdzie każdy pełni określoną rolę. Kwietny dywan to praca i wysiłek zespołowy, a miarą sukcesu jest dobrze zgrana i zorganizowana grupa. „InfiorItalia” nieustannie pracuje nad organizacją swoich członków i wydarzeń, którym patronuje.

Przez ostatnie 20 lat Włosi prezentowali swoje umiejętności przy różnych okazjach i w różnych częściach Europy i świata: m.in. w sanktuarium Matki Bożej z Lourdes we Francji (ryc. 2), w Barcelonie, Ponteaes i Bueu

23 Konsultacja z A. Melilli.

(Hiszpania), w Anykščiai (Litwa), w Belgii w Brukseli, w Niemczech w Offenburgu, na Malcie, w Meksyku w Mexico City, w Japonii, w Rosji na dalekiej Syberii, w Stanach Zjednoczonych w San Francisco. Są także stałymi gośćmi Spycimierza i gminy Uniejów²⁴.

Ryc. 2. Kwietny dywan ułożony przez Włochów w Lourdes, 2008 r.

Źródło: galeria zdjęć stowarzyszenia „InfiorItalia”

Stowarzyszenie ma coraz większe powody do dumy, przez lata zdołało zbudować wspólnotę cechującą się dużą zażyłością, w której wszyscy członkowie i artyści „czują się jak w domu rodzinnym: z jednej strony są pod ochroną a z drugiej strony nieustannie motywowani do działania i dalszego rozwoju” – mówi prezes A. Melilli²⁵.

Rok 2022, na który przypada jubileusz 20-lecia istnienia stowarzyszenia „InfiorItalia” jest czasem refleksji, podsumowań, ale też powodem do dumy. Bez wątpienia przez dwie dekady nieprzerwanej działalności instytucja ta bardzo mocno rozwinęła się. Na swoim koncie posiada ona wiele zrealizowanych projektów i przedsięwzięć, a kolejne są już w planach²⁶. Jubileusz stanowi także okazję do dalszego zacieśniania relacji między poszczególnymi członkami; sprzyja temu bogaty program wydarzeń i spotkań skierowany

---

24 Tamże.

25 Tamże.

26 Tamże.

na integrację i ożywienie działalności, która nawet w okresie intensywnej pandemii nie została zatrzymana. Mając świadomość wartości tradycji *infiorrat* „InfiorItalia” chętnie współpracuje z gminą Uniejów i Spycimierzem, aby podejmować wspólne działania na rzecz zachowania i promowania tradycji, ale też dla ochrony niematerialnego dziedzictwa.

Początki współpracy polsko-włoskiej oraz funkcjonowanie Stowarzyszenia „Spycimierskie Boże Ciało”

O ile początki „InfiorItaliai” sięgają 2002 r., to na współpracę gminy Uniejów z włoskim stowarzyszeniem trzeba było poczekać ponad dekadę, aż do roku 2015. Z inicjatywy burmistrza Józefa Kaczmarka, magistrat uniejowski rozpoczął poszukiwania organizacji lub stowarzyszenia, które podobnie jak Spycimierz kultywuje kwietną tradycję. Inspiracji dodał pierwszy zagraniczny wyjazd spycimierzan do Hiszpanii w czerwcu 2014 r. „Boże Ciało Hiszpanie obchodzą w niedzielę, wobec tego udało się zorganizować wyjazd bez uszczerbku dla obchodów uroczystości w Spycimierzu. Delegacja liczyła czterech mieszkańców Spycimierza w osobach Franciszka Górki, Antoniny Ciesielskiej, Marii Pełki i Stanisława Pełki oraz Burmistrza Józefa Kaczmarka i tłumaczki” – wspomina Maria Pełka, prezeska Parafialnego Stowarzyszenia „Spycimierskie Boże Ciało”²⁷. W uroczystość Bożego Ciała w miejscowości Pontearreas delegaci ułożyli kwietny obraz o wymiarach 5x6 m, przedstawiający Alfę i Omegę. Fakt kultywowania tradycji przez więcej podmiotów w Europie i na świecie skłonił lokalną społeczność do nawiązania współpracy, która pozwoliłaby na wymianę doświadczeń i dobrych praktyk. Poszukiwania zaprowadziły do Włoch. Pierwsze telefony i maile spotkały się z dużym entuzjazmem ze strony włoskiej. Wbrew obiegowej opinii o trudnych początkach, współpraca między gminą Uniejów a „InfiorItaliai” niemal od pierwszych dni przełożyła się na konkretne inicjatywy i wspólne przedsięwzięcia. Niemniej żadna ze stron nie spodziewała się wówczas tak wymiernych efektów współpracy, które klarowały się wraz z upływem czasu.

Pierwsze wspólne spotkanie miało miejsce przy okazji święta Bożego Ciała. Włosi odpowiedzieli pozytywnie na zaproszenie gminy Uniejów do uczestnictwa w spycimierskim Bożym Ciele i w dniu 4 czerwca 2015 r.

---

27 Konsultacja z Marią Pełką – prezeską Parafialnego Stowarzyszenia „Spycimierskie Boże Ciało”.

delegaci ułożyli na trasie procesji dywan przedstawiający logo stowarzyszenia „InfiorItalia” (ryc. 3).

Ryc. 3. Pierwszy kwietny dywan ułożony w Spycimierzu przez włoską delegację na święto Bożego Ciała w 2015 r.

Źródło: galeria zdjęć Urzędu Miasta w Uniejowie

Jeszcze w tym samym miesiącu delegacja polska udała się do Włoch z rewizytą, m.in. do **Watykanu**, gdzie na placu św. Piotra usypała wielokolorowy dywan o wymiarach 5,5x6,5 m, prezentujący pałacy się paschał, którego promienie oświetlały kulę ziemską nawiązując do rozprzestrzeniającego się po całym świecie chrześcijaństwa. Kobierzec zawierał elementy polskiej flagi i klucze, jako symbol władzy piotrowej symbolizujący Trójcę Świętą (ryc. 4)²⁸.

Oprócz Watykanu delegaci zwiedzili także inne miasta poruszając się szlakiem tradycji *infiorat*: Poggio Moiano, Rieti, Alatri, Gerano i Genazzano. W ostatniej miejscowości powitał ich burmistrz Fabio Ascenzi oraz Benedetto Lucidi – prezes miejscowego stowarzyszenia Pro Loco Genazzano²⁹.

W sierpniu 2015 r., gmina Uniejów ponownie gościła 15 włoskich artystów, reprezentujących pięć miejscowości członkowskich z rejonu Lazio, którzy utkali kwietny dywan z wizerunkiem Matki Boskiej Pocieszenia z Paskiem na uroczystości odpustowe przy kościele w Wilamowie (ryc. 5).

²⁸ Delegacja liczyła sześć osób, w jej skład weszli: burmistrz Józef Kaczmarek, Agnieszka Kaczmarek, Beata Czyszek, Urszula Łukasik, Mariola Łukasik, Maria Pełka.

²⁹ Konsultacja z M. Pełką.

Ryc. 4. Kwietny dywan ułożony przez uniejowsko-spicimierską delegację w Rzymie, na placu świętego Piotra w 2015 r.

Źródło: galeria zdjęć Urzędu Miasta w Uniejowie

Ryc. 5. Kwietny dywan ułożony przez włoską delegację w Wilamowie w 2015 r.

Źródło: galeria zdjęć Urzędu Miasta w Uniejowie

Obraz wykonano w specjalnej technice pyłu kwiatowego, jaki powstaje po zmieleniu wysuszonych kwiatów. Z uwagi na kunszt wykonania oraz zastosowanie metody nieznaną dotychczas w Polsce, przedsięwzięcie wzbudziło ogromne zainteresowanie. Obchody uświetnił koncert orkiestry dętej OSP Spycimierz, natomiast mszę świętą odprawił rektor wyższego seminarium we Włocławku. Wydarzenie skłoniło uniejowski samorząd do podjęcia decyzji o organizacji w 2016 r. cyklu imprez kwiatowych pod wspólną marką „Spycimierskie Boże Ciało”, który miał angażować wszystkie parafie z terenu gminy Uniejów.

W dniu 2 marca 2016 r. na wzór włoski w Spycimierzu zostało utworzone Parafialne Stowarzyszenie „Spycimierskie Boże Ciało”, którego prezeską nieprzerwalnie pozostaje Maria Pełka. Organizacja, zgodnie z postanowieniami statutu, za cel fundamentalny obrała aktywne podtrzymywanie wśród parafian tradycji układania kwiatowych dywanów na uroczystość Bożego Ciała, dbanie o religijny wymiar i sakralny charakter corocznych obchodów tego święta.

Niecałe dwa miesiące później, w dniach 28–29 kwietnia 2016 r. w Uniejowie zorganizowano Międzynarodowy Kongres pn. „Artystyczne układanie obrazów kwiatowych: przeszłość, teraźniejszość i przyszłość”. Obradom towarzyszył „Tydzień Włoski” w Uniejowie. W programie uwzględniono m.in. koncert muzyki włoskiej, *live cooking* na Zamku przeprowadzony przez kucharzy z Włoch, wystawę książek włoskich pisarzy i wystawę fotografii z najważniejszych włoskich *infiorat*.

W 2016 r. zgodnie z projektem, partnerzy włoscy uczestniczyli łącznie w sześciu imprezach w ramach Spycimierskiego Bożego Ciała 2016³⁰. W maju 2016 r. włoscy artyści za pomocą kwiatowego pyłu usypali obraz świętego Bogumiła w uniejowskiej Kolegiacie, nadając tym wydarzeniem początek obchodów Dni Uniejowa (ryc. 6).

W lipcu 2016 r. w gminie Uniejów odbyło się kolejne wydarzenie spod znaku „Spycimierskie Boże Ciało 2016”; tym razem przed kościołem pw. św. Jakuba

30 30.04.-3.05.2016 – tulipany dla Jana Pawła II przed kościołem w Spycimierzu (przy okazji kongresu);

14–15.05.2016 – obraz świętego Bogumiła w uniejowskiej kolegiacie;

26.05.2016 – kwietne dywany w Spycimierzu: Boże Ciało;

2–3.07.2016 – VI Festiwal „Królestwo Lili” w Uniejowie;

24–25.07.2016 – obraz świętego Jakuba Apostoła przed kościołem w Wieleninie;

27–28.08.2016 – obraz świętego Wojciecha przed kościołem w Wilamowie.

Apostoła i św. Doroty w Wieleninie. Włoscy floryści zmagali się przed wejściem do świątyni z pyłem kwiatowym oraz ciętymi kwiatami. Owocem ich wytrwałej i finezyjnej pracy był obraz św. Jakuba, który – mimo swej ulotności – wciąż można było podziwiać przez kolejne dwa tygodnie (ryc. 7).

Ryc. 6. Wizerunek św. Bogumiła usypany przez Włochów w uniejowskiej kolegiacie
Źródło: galeria zdjęć Urzędu Miasta w Uniejowie

Ryc. 7. Obraz św. Jakuba usypany przez Włochów w Wieleninie
Źródło: galeria zdjęć Urzędu Miasta w Uniejowie

Przedstawiciele społeczności spycimierskiej byli gośćmi VI Międzynarodowego Kongresu Układania Kwiatów w Noto na **Sycylii w maju 2016 r.** Podczas wydarzenia ułożyli oni obraz nawiązujący do legendy o niewidomej kasztelance ze Spycimierza. W tym samym roku, w Irkucku na **Syberii** przedstawiciele parafii wspólnie z delegacją włoską ułożyli z pyłku kwiatowego portret Jana Pawła II (ryc. 8)³¹.

Ryc. 8. Kwietny dywan ułożony przez włoską i spycimierską delegację w Irkucku w 2016 r.

Źródło: galeria zdjęć Urzędu Miasta w Uniejowie

Następne lata przyniosły ze sobą kolejne wspólne inicjatywy, które stopniowo, coraz bardziej zacieśniały współpracę. W 2017 r., przy okazji spycimierskiego Bożego Ciała, w pobliżu zamku powstały dwa dywany: jeden nawiązujący do legendy o Niewidomej Kasztelance, ułożony przez spycimierzan oraz drugi przedstawiający głowę kobiety z akcentami polsko-włoskimi w geście przyjaźni, usypany przez Włochów. W dniach 21–25 września 2017 r. delegacja ze Spycimierza udała się na Sycylię do miejscowości Tortoli na Walne Zebranie Członków „InfiorItalii”³². Spycimierskie stowarzyszenie oficjalnie dołączyło do Włochów w charakterze członka wspierającego i od

³¹ Konsultacja z M. Pełką.

³² Delegacja liczyła sześć osób. W jej skład weszli: burmistrz Józef Kaczmarek, ks. Wojciech Kaźmierczak, Beata Czeszek, Maria Pełka, sołtys Stanisław Pełka, oraz Sylwia Bednarek.

tęgo czasu regularnie uczestniczy w zebraniach, na których omawiane są kluczowe zagadnienia dotyczące funkcjonowania organizacji oraz plany i projekty do zrealizowania.

Międzynarodowe projekty kwiatowe z udziałem Spycimierza

W 2019 r. delegacja z Parafialnego Stowarzyszenia „Spycimierskie Boże Ciało” po raz pierwszy wzięła udział w największym w Europie pokazie kwiatnych dywanów „Pietra Ligure in Fiore”, który jest międzynarodowym punktem odniesienia w dziedzinie florystycznych aranżacji, a jego znaczenie podkreśla uczestnictwo miast chlubiących się długą tradycją układania kwiatnych obrazów. W festiwalu obok spycimierzan wzięły udział aż 42 delegacje z całej Europy, m.in. z: Portugalii, Hiszpanii, Niemiec, Belgii, Austrii, Węgier, Litwy oraz Polski. Spycimierska delegacja wraz z Litwinami, poprzez uczestnictwo w charakterze gości honorowych, dołączyła do grona prestiżowych miast pod względem tradycji układania *infiorat*.

Od początku współpracy z „InfiorItalia”, delegacje z Włoch odwiedzają corocznie gminę Uniejów, by uczestniczyć w Spycimierskim Bożym Ciele, wzbogacając uroczystości obecnością i wkładem w usypywanie kwiatnych dywanów. Sytuacja wywołana pandemią COVID-19 w 2020 r. wymusiła rezygnację z wielu przedsięwzięć, zarówno tych opartych na bezpośredniej współpracy, jak i realizowanych na terenie poszczególnych miejscowości. W wielu miejscach Polsce i we Włoszech z uwagi na obostrzenia procesje, które są nieodłącznym elementem obchodów, w ogóle się nie odbyły. Nakaz pozostawania w domach uniemożliwił niemal całkowicie kontakty bezpośrednio. W związku z powyższym, prezes stowarzyszenia „InfiorItalia” Andrea Melilli na walnym zebraniu online (w którym uczestniczyli również Burmistrz Miasta Uniejów Józef Kaczmarek, Prezeska Parafialnego Stowarzyszenia

---

Kościół parafialny w Spycimierzu od samego początku był pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego. Z krzyżem związane jest jedno z podań, wedle którego niewidoma córka miejscowego kasztelana odzyskała wzrok idąc do miejscowego kościoła. Przechodząc przez kładkę obok kościoła miała ujrzeć przepływający korytem rzeki krzyż z cudownym wizerunkiem Chrystusa. Krzyż został przeniesiony do kościoła, gdzie wkrótce zasłynął licznymi cudami. Po zburzeniu zabytkowego kościoła krzyż został spalony, ocalała po nim Głowa Chrystusa, która znajduje się obecnie w Muzeum Narodowym w Poznaniu.

„Spycimierskie Boże Ciało” – Maria Pełka) wysunął propozycję podjęcia inicjatywy, która pozwoli zjednoczyć siły oraz wspólnoty mimo obostrzeń i reżimu sanitarnego. Za idealny moment realizacji uznano Boże Ciało, które jest głównym świętem w kontekście układania kwiatnych dywanów³³. Delegaci jednogłośnie zdecydowali, że o ile to będzie możliwe, miejscowości członkowskie ułożą na święto Bożego Ciała jednakowy kwiatny dywan w kościele lub na placu przykościelnym pod wspólnym szyldem „Jedno Ciało – żaden dystans nas nie rozdzieli, a już na pewno nie zatrzyma” (ryc. 9).

Ryc. 9. Kwiatny dywan ułożony przez parafian Spycimierza w 2020 r. w ramach projektu „Jedno Ciało – żaden dystans nas nie rozdzieli, a już na pewno nie zatrzyma”

Źródło: galeria zdjęć Urzędu Miasta w Uniejowie (Fot. J. Tatarkiewicz)

W dniu święta wszyscy członkowie stowarzyszenia z wykorzystaniem typowych dla siebie technik układali w swoich miejscowościach identyczny kwiatny kobierzec według szkicu autorstwa Aldo Longobardi z miejscowości San Valentino Torio. Obraz zawierał symbole związane ze świętem Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa wraz z kwiatem będącym logo stowarzyszenia. Szkic podzielono liniami na kształt puzzli, według pomysłu

³³ Głównym świętem związanym z tradycją układania kwiatnych dywanów jest Boże Ciało (około 1000 wydarzeń). Dywany układane są także przy okazji świąt maryjnych, dla uczczenia patronów i Świętych. Na podstawie prezentacji E. Carbone.

proboszcza miejscowości Cusano Mutri dla podkreślenia zjednoczenia wielu elementów, rozdzielonych do dnia święta z uwagi na ograniczenia sanitarno-epidemiologiczne. Wszyscy członkowie stowarzyszenia we Włoszech i poza ich granicami, jak np. w Spycimierzu (w Polsce) lub Pontearreas (w Hiszpanii), ułożyli w swoich miejscowościach ten sam obraz, a ideą przyświecającą przedsięwzięciu był wyjątkowy, wspólny manifest solidarności i jedności w obliczu pandemii. Zaangażowane wspólnoty dały w ten sposób wyraz zamiłowaniu do sztuki układania kwiatnych kompozycji i tradycji w nadziei, że trudna sytuacja nie zachwieje ich ciągłością.

Rok 2021 r. przyniósł dwa ważne projekty. Pierwszy z nich przygotowała Hiszpania w związku z tzw. Rokiem Jakubowym³⁴. W 2019 r. zawiązał się Komitet Zarządzający „Infioratori del Cammino Santiago de Compostela” w Hiszpanii, który za cel obrał sobie podjęcie działań dla podkreślenia rangi Jubileuszu, ale też promowanie Cammino di Santiago i związanego z nim dziedzictwa materialnego i niematerialnego. Efektem był projekt „Alfombra Mundial Xacobeo 21” angażujący w sumie 250 miejscowości z 30 krajów na 5 kontynentach, w tym spycimierską społeczność³⁵. W dniach 23–25 lipca 2021 r. wszyscy zadeklarowani uczestnicy zsynchronizowali się wykonując w każdej ze swoich lokalizacji kwiatowy dywan poświęcony tematyce Camino de Santiago z typową dla siebie symboliką: muszlą, krzyżem św. Jakuba oraz trybularzem, czyli latającą kadzielnicą nazywaną powszechnie *Botafumeiro*. Każdy kobierzec przedstawiał ten sam wzór, natomiast dobór techniki, stylu, materiałów i określenie wymiarów pozostawiono w gestii indywidualnej. Zaprojektowany szkic otwierał także przestrzeń dla każdej miejscowości z osobna, przewidując miejsca dla określenia nazwy danej lokalizacji oraz podania kilometrów dzielących ją od Santiago de Compostela. Wydarzenie przypominające nieco *flash mob*, było największym dotychczas świadectwem sztuki efemerycznej w skali globalnej. Dla spycimierskiej wspólnoty data wydarzenia miała szczególne znaczenie, ponieważ zbiegała się w czasie z uroczystością podpisania aktu erekcyjnego i wmurowania kamienia węgielnego pod budowę Centrum

34 Rok 2021 był obchodzony w Kościele Powszechnym jako rok poświęcony Św. Jakubowi Apostołowi. Taki rok świętowany jest raz na kilka lat, gdy dzień poświęcony uroczystości Świętego – 25 lipca, przypada w niedzielę. A. Owczarek, *Spycimierz w największym na świecie projekcie kwiatnych dywanów – podążając tym samym szlakiem*, 2021, <http://www.uniejow.pl> [dostęp: 30.06.2022].

35 Tamże.

Spycimierskiego Bożego Ciała – multimedialnej placówki edukacyjno-historycznej poświęconej tradycji układania kwiatnych dywanów w Spycimierzu i na świecie oraz dziedzictwu niematerialnemu.

Ostatnie wydarzenie o charakterze międzynarodowym miało miejsce we wrześniu 2021 r. Delegaci ze Spycimierza jako przedstawiciele „InfiorItaliai”³⁶ odbyli długą podróż do Meksyku na edycję spotkań twórców artystycznych dywanów ulicznych. Od kilku lat organizatorzy zapraszają przedstawicieli z krajów posiadających podobną kwiatową tradycję. Celem tej formuły jest wymiana doświadczeń, nawiązanie współpracy międzynarodowej, a co najważniejsze budowanie wspólnoty, której efektem jest urozmaicenie trasy procesji. W roku 2021 r. w miejscowości Uriangato pojawiły się delegacje z: Nikaragui, Gwatemali, San Salvador, Kolumbii, Panamy, Hiszpanii, Brazylii, Ekwadoru, Argentyny, Włoch oraz, z inicjatywy „InfiorItaliai”, po raz pierwszy z Polski. Spycimiersko-uniejowski zespół usypał kwiatny obraz przedstawiający logo stowarzyszenia: Krzyż i Hostię, wpisane w kwiatne rozety przypominające monstrancje (ryc. 10).

Ryc. 10. Kwiatny dywan ułożony przez parafian Spycimierza w Meksyku w 2021 r.
Źródło: galeria zdjęć Urzędu Miasta w Uniejowie

36 Oficjalne zaproszenie otrzymała „InfiorItalia”, Stowarzyszenie wystosowało list polecający z rekomendacją dla Spycimierza. Polska delegacja udała się do Meksyku w podwójnym charakterze: jako reprezentacja gminy Uniejów i Spycimierza oraz w charakterze jednego z członków włoskiej instytucji.

Wkład i wsparcie „InfiorItalii” dla Spycimierza w drodze do UNESCO

Kooperacja z „InfiorItalią” od samego początku stwarzała szeroką przestrzeń do działań ukierunkowanych na prezentację dorobku kulturowego. Należy jednak podkreślić, że za spotkaniami związanymi z eksponowaniem kwiatowych obrazów szły także konkretne wydarzenia zmierzające do uzyskania wpisu na reprezentatywną *Listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości* UNESCO. Zgodnie z pomysłem burmistrza Józefa Kaczmarka oba stowarzyszenia podjęły w tym zakresie intensywne starania, o czym oficjalnie poinformowano m.in. na walnym zebraniu „InfiorItalii” w Rieti – 17 marca 2018 r.³⁷. W wydarzeniu, ze strony polskiej udział wzięli m.in.: śp. Andrzej Godlewski³⁸ oraz Andrzej Szoszkiewicz³⁹.

O ile działanie zostało zainicjowane jako wspólne, na pewnym etapie Spycimierz ze względów formalnych musiał kontynuować procedurę samodzielnie. Po pierwsze w 2018 r. Spycimierz posiadał już wpis na listę krajową. Tymczasem Ministerstwo Kultury i biuro UNESCO we Włoszech nie prowadzi rejestru krajowego, co stanowiło pierwszą ważną barierę dla wspólnego działania⁴⁰. Zgodnie z obowiązującymi przepisami⁴¹ warunkiem wpisu na listę UNESCO jest wpis na krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Ponadto, wniosek polski przedstawiła jedna instytucja reprezentująca wszystkie podmioty kultywujące kwiatną tradycję na terenie kraju. We Włoszech sytuacja jest o wiele bardziej złożona w związku z dużą liczbą miejscowości praktykujących zwyczaj układania kwiatnych dywanów. Niektóre lokalizacje zrzeszone są w „InfiorItalii”, część z nich w Krajowym Stowarzyszeniu „Città dell’Infiorata”, a jeszcze

---

37 W. Kaźmierczak, *Procesja Bożego Ciała z tradycją kwiatnych dywanów w Spycimierzu jako krajowe dziedzictwo niematerialne*, „Biuletyn Uniejowski” 2018, t. 7, s. 73.

38 Zmarły w 2019 r. Andrzej Godlewski współpracował z gminą Uniejów i Spycimierzem w latach 2017–2019. Jako publicysta specjalizujący się w problematyce międzynarodowej pracował nad wprowadzaniem tradycji układania kwiatnych dywanów w Spycimierzu na listę światową. Dzięki jego zabiegom gmina pozyskała wiele informacji cennych dla podjęcia odpowiednich działań w kontekście starań o UNESCO.

39 Andrzej Szoszkiewicz jest koordynatorem ds. dziedzictwa kulturowego w gminie Uniejów.

40 Konsultacja z A. Melilli.

41 *Konwencja UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego*, sporządzona w Paryżu dnia 17 października 2003 r., <http://www.sejm.gov.pl> [dostęp: 30.06.2022].

inne w obu. Ta niejednorodna sytuacja i cechująca ją tzw. zaściankowość wyrażająca się poprzez konserwatyzm, niechęć do współpracy i postępu spowodowała poważne opóźnienia we włoskiej organizacji wewnętrznej. Z uwagi na trudności spowodowane włoską biurokracją „InfiorItalia” zasugerowała by Spycimierz kontynuował starania samodzielnie⁴².

Niemniej „InfiorItalia” miała istotny wpływ na kandydaturę Spycimierza do UNESCO, polegający przede wszystkim na genezie projektu. Włoskie stowarzyszenie przekonało Polaków do wkroczenia na drogę starań w ramach wniosku międzynarodowego, w którym ujęto również Niemcy i Hiszpanię. „InfiorItalia” od kilku lat ustawicznie wspiera Spycimierz biorąc czynny udział nie tylko w obchodach Bożego Ciała, ale też w konferencjach poświęconych tradycji układania kwiatnych dywanów. Od samego początku współpracy Włosi zawsze chętnie dzielili się swoimi doświadczeniami i spostrzeżeniami w zakresie aspektów technicznych, estetycznych, organizacyjnych i formacyjnych jeszcze przed wpisem spycimierskich dywanów na listę krajową. Wzięli udział m.in. we wspomnianym wcześniej Międzynarodowym Kongresie pn. „Artystyczne układanie obrazów kwiatowych: przeszłość, terażniejszość i przyszłość” zorganizowanym w Uniejowie w 2016 r. Gmina zaprosiła blisko 50 delegatów z różnych regionów Włoch, w których tradycja tworzenia kwiatnych kobierców jest tak samo żywa jak w Spycimierzu. Kongres zorganizowany został przez samorząd we współpracy z „InfiorItalia”. Wzięli w nim udział znani włoscy eksperci zajmujący się historią, promocją i praktyką układania dywanów z żywych kwiatów. Prof. Domenica Boriello z Wydziału Sztuki i Dziedzictwa Kulturowego Uniwersytetu w Neapolu przybliżyła temat komunikacji poprzez kwiaty, dr Andrea Melilli, prezes Stowarzyszenia „InfiorItalia” opowiadał o znaczeniu sieci stowarzyszeń artystycznego układania kwiatów we Włoszech, z kolei Oriana Montoneri, prezeska Stowarzyszenia Artystów Infioratori w Noto wygłosiła prelekcję o tym, jak *infiorata* promuje turystykę i otwiera granice. W ramach kongresu odbyły się też panele dyskusyjne oraz warsztaty układania obrazów z żywych kwiatów, w których udział wzięli m.in.: Roberta Gagliardini – malarka i nauczycielka sztuki układania kwiatnych dywanów z Fabriano oraz Andrea Bergallo – organizator wydarzenia „Pierta Ligure in fiore”. Po raz pierwszy nawiązano

---

42 Konsultacja z A. Melilli.

także połączenie internetowe z Eduardo Carbone – badaczem kwietnych dywanów w kontekście zjawiska światowego.

Przedstawiciele włoskiego stowarzyszenia uczestniczyli czynnie we wszystkich edycjach Seminarium Spycimierskiego realizowanych w ramach projektów: „Tradycja Bożego Ciała w Spycimierzu – pamięć i promocja” oraz „Procesja Bożego Ciała z tradycją kwietnych dywanów w Spycimierzu – ochrona i wzmacnianie tradycji”, dofinansowanych ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i budżetu Gminy Uniejów, a koordynowanych przez Miejsko-Gminną Bibliotekę Publiczną w Uniejowie. Powyższe projekty z udziałem zespołów badawczych: etnograficznego – kierowanego przez dr hab. Katarzynę Smyk, prof. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, i geograficzno-turystycznego pod kierunkiem dr. hab. Bogdana Włodarczyka, prof. Uniwersytetu Łódzkiego okazały się kluczowe na drodze starań o wpis.

Wartością dodaną wydarzeń przewidzianych w projektach były wystąpienia, zaangażowanie i wkład Włochów chociażby w kontekście ochrony dziedzictwa. Z uwagi na dużą popularność tradycji na Półwyspie Apenińskim, stowarzyszenie stoi przed podobnym wyzwaniem związanym z zagrożeniami społeczno-ekonomicznymi, globalizacją, czy komercjalizacją zjawiska⁴³.

Stała łączność między stowarzyszeniami oraz inspiracje płynące z tradycji włoskiej są obecne w Spycimierzu i zapewne znajdą swoje potwierdzenie w powstającym na jego terenie Centrum, które docelowo ma funkcjonować m.in. jako międzynarodowe obserwatorium poświęcone tradycji kwietnych dywanów.

Podsumowanie

Współpraca polsko-włoska jest przykładem modelowej kooperacji międzynarodowej. Włosi zostali na stałe ujęci w harmonogramie spotkań poświęconych tradycji układania kwietnych dywanów. Mowa nie tylko o święcie Bożego Ciała, gdy co roku delegaci „InfiorItalii” przyozdabiają wyznaczony fragment trasy procesji. To także udział w ważnych dla obu stron wydarzeniach, takich jak walne zebrania, seminaria, konferencje i wydarzenia stanowiące dla uczestników pole produktywnej wymiany doświadczeń i możliwość

---

43 K. Smyk., *Procesja Bożego Ciała z tradycją kwietnych dywanów w Spycimierzu. Raport z badań i rekomendacje do planu ochrony*, 2020, Uniejów–Wrocław, Miejsko-gminna Biblioteka Publiczna w Uniejowie.

wspólnego cieszenia się pasją. Co istotne, każdy pobyt Włochów w Polsce czy Polaków we Włoszech wiąże się z integracją i spotkaniami towarzyskimi w połączeniu z wyprawami krajoznawczymi. W każdym z odwiedzanych miejsc przedstawiciele z Uniejowa i Spycimierza spotykali się z niezwykle życzliwością i serdecznością ze strony całych wspólnot jak i pojedynczych osób, wśród których należy wymienić Fausto Sabellico, Benedetto Lucidi, Bruno Tasti, którzy poświęcali swój czas także prywatny i dokładali wszelkich osobistych starań, aby umilić pobyt delegatów na włoskiej ziemi. Dbano także o polskie akcenty, jak choćby na festiwalu w Pietra Ligure. Podczas oficjalnego przemarszu układających zespołów przy spycimierskim dywanie Włosi zainicjowali odśpiewanie hymnu polskiego. „Był to dla nas bardzo wyjątkowy i niespodziewany moment. Zupełnie się tego nie spodziewaliśmy, ale czuliśmy się wówczas bardzo dumni z tego, że jesteśmy Polakami i przede wszystkim bardzo wzruszeni” – powiedziała M. Pełka⁴⁴.

Ta duża doza wzajemnej serdeczności sprawiła, że wszystkie kontakty opierają się na przyjaźni. W zasadzie obie wspólnoty łączy tyle nici wzajemnych kontaktów, że słowo „współpraca” czy „partnerstwo” są zbyt blade by oddać całe ich bogactwo. O partnerach z „InfiorItalii” spycimierzanie zwykli już mówić „przyjaciele”, bo właśnie na przyjaźni i życzliwości oparte są stosunki między wspólnotami.

Przykład Spycimierza i „InfiorItalii” pokazuje dobitnie, że otwartość, i wspólne dzielenie się pasją i doświadczeniami stanowią ogromny potencjał w budowaniu współpracy. Skupiając się wokół wspólnego celu, zaangażowane strony tworzą razem projekty, dzielą się dobrymi praktykami i uczą od siebie nawzajem. Niezależnie od różnic kulturowych dzieje się magia tworzenia kolektywnego wpływu.

Zwieńczone sukcesem konsekwentne dążenia Spycimierza do wpisu na *Listę reprezentatywną niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości* UNESCO stały się inspiracją i impulsem do podobnych starań „InfiorItalii”. O ile na początku współpracy Spycimierz wzorował się na „InfiorItalii” pod względem formalnym, to z czasem wspólnocie z gminy Uniejów udało się przetrzeć szlaki, którymi może podążać jej włoski partner. Na wzór Spycimierza i jego doświadczeń włoskie stowarzyszenie prowadzi obecnie intensywne działania, celem ujęcia włoskiej praktyki układania kwiatnych dywanów w światowym rejestrze niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

---

44 Konsultacja z M. Pełką.

Bibliografia

- Kaźmierczak W., *Procesja Bożego Ciała z tradycją kwietnych dywanów w Spycimierzu jako krajowe dziedzictwo niematerialne*, „Biuletyn Uniejowski” 2018, t. 7, s. 65–75.
- Sienkiewicz H., *Na jasnym brzegu, Nowele*, wyd. Gebethner i Wolff, Warszawa 1905.
- Smyk K., *Procesja Bożego Ciała z tradycją kwietnych dywanów w Spycimierzu. Raport z badań i rekomendacje do planu ochrony*, Uniejów–Wrocław: Miejsko-gminna Biblioteka Publiczna w Uniejowie, 2020.

Źródła internetowe

- Bartosiak M. *Pierwszy taki kongres w Polsce*, 2016, Uniejów – Uzdrowisko Termalne, <http://uniejow.pl> [dostęp: 14.04.2022].
- Borghi Infiorati*, 2021, https://drive.google.com/drive/u/1/folders/1K9_Wj_mWuRW4laKEd9SvXkoc3qmj76E8 [dostęp: 30.06.2022].
- Czym jest sztuka efemeryczna*, <https://pl.about-meaning.com/11035052-ephemeral-art-meaning> [dostęp: 30.06.2022].
- Decision of the Intergovernmental Committee 16.com 8b.33*, <https://ich.unesco.org/en/Decisions/16.COM/8.b.33> [dostęp: 30.06.2022].
- Fiori contro la psoriasi* (Kwiaty kontra łuszczyca przyp.red.), „Corriere della sera” 2009, https://roma.corriere.it/roma/foto_del_giorno/home/09_ottobre_24/infiorata-1601913864782.shtm [dostęp: 30.06.2022].
- Historia > Dywany kwiatowe na procesję Bożego Ciała w Spycimierzu*, <https://spycimierskiebozecie.pl/pl/tradycja/historia> [dostęp: 30.06.2022]
- Infiorata czyli kwiatowe Boże Ciało we Włoszech*, <https://www.forumkwiatowe.pl/infiorata-czyli-kwiatowe-boze-cialo-we-wloszech> [dostęp: 30.06.2022].
- Jan Paweł II, *List Apostolski. Motu Proprio. Gloryfikacja w Kościele*, <https://www.karmel.pl/gloryfikacja-w-kosciele> [dostęp: 30.06.2022].
- Konwencja UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego*, sporządzona w Paryżu dnia 17 października 2003 r., <http://www.sejm.gov.pl> [dostęp: 30.06.2022].
- L'infiorata del Corpus Domini, czyli Boże Ciało we włoskiej odslonie*, 2020, <https://dapricena.pl/sklep/linfiorata-del-corpus-domini-czyli-boze-cialo-we-wloskiej-odslonie/> [dostęp: 14.04.2022].

Owczarek A., *Spycimierz w największym na świecie projekcie kwiatnych dywanów – podążając tym samym szlakiem*, 2021, <http://www.uniejow.pl> [dostęp: 30.06.2022].

Pałach M., *Informacja na temat ruchu turystycznego*, Tarnów, 2010, <https://bip.malopolska.pl> [dostęp: 30.06.2022].

Roma, Sfilata di moda, 2015, <https://www.infiolata.it/2015-roma-sfilata-di-moda.html> [dostęp: 30.06.2022].

Konsultacje i wywiady

Konsultacja z Marią Pełką – Prezeska Parafialnego Stowarzyszenia „Spycimierskie Boże Ciało”.

Konsultacja z Andrea Melilli – Prezes Włoskiego Stowarzyszenia Infiroat Artystycznych „Infiolata”.

Prezentacja badacza E. Carbone udostępniona dla Urzędu Miasta w Uniejowie przy okazji III Seminarium Spycimierskiego, które odbyło się w październiku 2019 r.